

Lugu 70. Ustava hinge piinadest

Tõlkinud Marten Teemant

Elas kord kuningas ja tal oli ilus ja tark tütar, keda ta tahtis mehele panna. Tütar aga oli Jumalale töotanud, et ei anna oma jah-sõna ühelegi kosilasele, kes pole täitnud kolme ülesannet. Esiteks tuli kosilasel täpselt öelda, mitu jalga pikad, laiad ja sügavad on neli elementi¹; teiseks muuta põhjatuule suunda; kolmandaks hoida elavat tuld oma rüpes ihu vastas ilma haavu saamata. Kui kuningas seda kuulis, lasi ta kogu riigis teada anda, et kui keegi tuleb nende kolme asjaga eksimatult toime, saab ta kuningatütre endale naiseks. Paljud ilmusid kohale, aga toime ei tulnud.

Kauges maanurgas elas üks rüütel, kes kuningatütre töotusest kuuldes tuli paleesse ning tõi kaasa sulase ja metsiku hobuse, esitles end kuningale ning teatas: „Mu isand kuningas, tulin su tütre kätt paluma ja olen valmis need kolm ülesannet lahendama.” Kuningas lausus: „Hästi, minugipoolest.” Ning rüütel kutsus oma sulase ja kamandas teda: „Viska siruli maha!” Kui sulane end siis siruli maha viskas, mõõtis rüütel ta pealaest jalatallani ära. Seepeale ütles ta kuningale: „Ennäe, isand! Ma leian, et neli elementi on vaevu seitse jalga pikad.” Kuningas päris: „Mis on sellel mõõtmisel nelja elemendiga pistmist?” Rüütel seletas: „Mu isand, iga inimene ja iga lojus koosneb neljast elemendist ja sel kombel mõõtsingi oma sulase abil need neli elementi ära.”² Kuningas kostis: „Olgu sellega aamen. Oled tõesti selle ülesande kiiduväärselt ära lahendanud. Liikugem nüüd teise ülesande juurde: pööra tuul ümber!”

Sedamaid lasi rüütel kohale tuua metsiku hobuse, et talle juua anda. Võlujoogi peale muutus hobune täiesti taltsaks, rüütel pööras tema pea idakaarde ning teatas: „Ennäe, mu isand, suunasingi põhjatuule itta.” Kuningas päris: „Mis on sellel jootmisel tuulega pistmist?” Too seletas: „Kas tõesti pole sulle kogu su tarkuse juures selge, et iga hingelise elu on ainult tuul?”³ Hobune kannatas hulluse käes, kuni ta pea oli põhjakaares, aga nüüd on joogi vägi ta tervendanud ning ma pöörasin ta pea itta, et ta oleks valmis koormat kandma.” Kuningas kostis: „Lahendasid sellegi ülesande kiiduväärselt. Asugem nüüd kolmanda juurde.”

¹ Maa, tuli, vesi, õhk; vt. ka järgmist viidet.

² Siin kajastub uskumus, et inimkeha kui mikrokosmos on välise maailma kui makrokosmose peegelpilt, koosnedes nagu seegi neljast elemendist: tulest (ekskremendid, süda, maks, kõht), õhust (rindkere, kopsud), veest (erinevad kehavedelikud) ja maast (kõik tahked kehaosad nagu luud, küüned jne).

³ Vt. Ii. 7, 7: „Pea meeles, et mu elu on otsekui tuuleiil”; Ps. 78, 38: „Tal tuli meelde, et nad on liha, tuuleõhk, mis läheb ära ega tule tagasi”. Ladina keeles on *anima* mitmetähenduslik: 1) õhk, tuuleiil, tuulehingus; 2) hing.

Rüütel teatas: „Mu isand, olen valmis seda sooritama kõikide juuresolekul.” Ta võttis pihku hõõguvad söed, pani need oma sülle ning tema ihu ei saanud ühtegi haava. Kuningas sõnas: „Kaks esimest ülesannet täitsid sa kiiduväärselt, aga ütle mulle, kuidas söetükid sind ei vigasta.“ Too seletas: „Siin ei ole mängus mu enda, vaid selle kivi vägi, mida pidevalt enesega kaasas kannan; mitte ühelegi vooruslikule, kel see kivi kaasas on, ei saa tuli kahju teha. Vaadake seda kivi!” Ja ta näitas kivi kõikidele. Kuningas kostis: „Said kolme ülesandega kiiduväärselt hakkama!” Ta korraldas pulmad, andis oma tütre koos rohke kaasavaraga rüütlike naiseks ja pruutpaar elas õnnelikult oma elupäevade lõpuni.

Moralisatsioon. Kuningas sümboliseerib Jeesus Kristust, kuningatütar inimese hinge, kes andis Jumalale ristimise ajal vande, et ei abiellu ühegi mehega enne, kui too pole täitnud kolme tingimust. Esimene tingimus elementide mõõtmise kohta tähendab, et inimene peab ära mõõtma oma pattude hulga ning vastaval määral pattu kahetsema. Teine tingimus tuule suuna muutmise kohta tähendab, et metsik hobune ehk patustaja peab oma eluviisi muutma. Kolmanda tingimuse puhul tähistavad elav tuli ja hõõguvad söed ahnust ja uhkust ja kaasas kantav kivi Jeesus Kristust.